

Pozměňovací návrh poslankyně Jany Krutákové k sněmovnímu tisku č. 676

(vládní návrh zákona, kterým se mění zákon č. 185/2001 Sb., zákon odpadech a o změně některých dalších zákonů, ve znění pozdějších předpisů)

1. V § 106 odst. 1 písm. a) se za text „§ 40 odst. 1“ vkládají slova „, s výjimkou komunálních odpadů podle písm. e),“.

2. V § 106 odst. 1 se na konci písmene d) tečka nahrazuje čárkou a doplňuje se nové písmeno e), které zní:

„e) komunálních odpadů za podmínek stanovených v § 108 v tunách v případě dílčího poplatku za ukládání komunálních odpadů.“

3. Na konci § 107 se doplňuje věta „V případě dílčího základu poplatku za ukládání komunálních odpadů na skládku je sazba stanovena v závislosti na dosažené míře odděleného soustředování složek komunálního odpadu podle § 108.“.

3. Za § 107 se vkládá nový § 108, který včetně nadpisu zní:

§ 108

Míra odděleného soustředování složek komunálního odpadu

(1) Sazba poplatku podle § 107 se pro komunální odpad, s výjimkou nebezpečných odpadů, stanoví na základě míry odděleného soustředování složek komunálního odpadu v obci. Míra odděleného soustředování složek komunálního odpadu se vypočítá podle vzorce stanoveného v příloze č. 12 k tomuto zákonu.

(2) Obec při výpočtu míry odděleného soustředování složek komunálního odpadu v příslušném roce vychází z údajů z průběžné evidence podle § 94 za předchozí kalendářní rok. Za správnost výpočtu odpovídá obec. Obec je povinna míru odděleného soustředování složek komunálního odpadu za předchozí kalendářní rok a způsob jejího výpočtu zveřejnit způsobem umožňujícím dálkový přístup, a to do 28. února příslušného kalendářního roku.

(3) Obec je povinna poskytnout informaci o míře odděleného soustředování složek komunálního odpadu a způsobu jejího výpočtu pro příslušný rok provozovateli skládky. Pokud obec informaci neposkytne, provozovatel skládky zahrne komunální odpad do dílčího základu poplatku za ukládání využitelných odpadů.“

4. § 162 se zrušuje.

5. Příloha č. 9 zní

Příloha č. 9 k zákonu č.../2020 Sb.

**Sazba poplatku za ukládání odpadů na skládku a procenta, kterými se rozpočty podílejí
na výnosu poplatků**

1. Sazba poplatku

**Tabulka č. 1: Sazba poplatku za ukládání odpadů na skládku pro jednotlivé dílčí
základy poplatku podle § 106 odst. 1 písm. a) až d) (v Kč/t)**

Dílčí základ poplatku za ukládání	Poplatkové období v roce									
	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030 a dále
využitelného odpadu ^{*)}	700	750	800	850	900	950	1000	1100	1150	1200
zbytkového odpadu	500	500	500	500	500	600	600	700	700	800
nebezpečného odpadu	2000	2000	2000	2000	2000	2000	2000	2000	2000	2000
vybraného technologického odpadu	45	45	45	45	45	45	45	45	45	45

*) podle § 40.

**Tabulka č. 2: Sazba poplatku za ukládání komunálního odpadu na skládku podle § 106
odst. 1 písm. e) v závislosti na dosažené míře odděleného soustřed'ování složek
komunálního odpadu podle § 108 (v Kč/t)**

Míra odděleného soustřed'ování složek komunálního odpadu x [%]	Sazba za příslušný rok v Kč/t														
	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032	2033	2034	2035
$x \leq 10$	750	800	850	900	950	1000	1050	1100	1150	1200	1200	1200	1200	1200	1200
$10 < x \leq 20$	700	750	800	850	900	950	1000	1050	1100	1150	1200	1200	1200	1200	1200
$20 < x \leq 30$	650	700	750	800	850	900	950	1000	1050	1100	1100	1200	1200	1200	1200

$30 < x \leq 40$	600	650	700	750	800	850	900	950	1000	1050	1050	1100	1150	1200	1200
$40 < x \leq 50$	500	550	550	600	650	650	700	750	800	900	900	1000	1100	1150	1200
$50 < x \leq 60$	450	450	450	450	500	500	500	550	550	600	600	600	1000	1100	1150
$60 < x \leq 70$	350	350	350	350	400	400	450	450	500	500	500	600	800	900	1000
$x > 70$	350	350	350	350	400	400	450	450	500	500	500	500	500	800	900

2. Dělení částí výnosu ve výši dílčích poplatků (v %; rozpočet obce, na jejímž území se skládka nachází/rozpočet Státního fondu životního prostředí České republiky)

Dílčí poplatek za ukládání	Poplatkové období v roce									
	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030 a dále
využitelného odpadu ^{*)}	60/40	50/50	45/55	36/64	28/72	26/74	24/76	22/78	20/80	20/80
zbytkového odpadu a komunálního odpadu ^{**}	80/20	75/25	75/25	75/25	75/25	60/40	60/40	50/50	50/50	40/60
nebezpečného odpadu	50/50	50/50	50/50	50/50	50/50	50/50	50/50	50/50	50/50	50/50
vybraného technologického odpadu	100/0	100/0	100/0	100/0	100/0	100/0	100/0	100/0	100/0	100/0

**** podle § 108**

6. Příloha č. 12 zní:

Příloha č. 12 k zákonu č.../2020Sb

**VZOREC PRO VÝPOČET MÍRY ODDĚLENÉHO SOUSTŘEĐOVÁNÍ SLOŽEK
KOMUNÁLNÍHO ODPADU**

Pro výpočet dosažené míry odděleného soustřeďování složek komunálního odpadu v obci pro příslušný kalendářní rok se použije vzorec:

$$\text{MOSS}_{\text{KO}} = \frac{\text{msložkaKO 1} + \text{msložkaKO 2} + \text{msložkaKO n}}{m_{\text{KO}}} \times 100 \text{ [\%]}$$

kde:

MOSS_{ko} - je míra odděleného soustředování složek komunálního odpadu za předchozí kalendářní rok vyjádřený v %. Výsledek se zaokrouhluje na 2 desetinná místa.

m složka - je hmotnost složky komunálního odpadu odděleně soustředěné za předchozí kalendářní rok v obecním systému podle § 59; hmotnost složky se vyjadřuje v kilogramech. Seznam odděleně soustředovaných složek komunálního odpadu, které je možné zahrnout do výpočtu, je stanoven v tabulce č. 1 této přílohy.

m KO - je hmotnost komunálního odpadu vzniklého v obci za předcházející kalendářní rok; hmotnost vzniklého komunálního odpadů se vyjadřuje v kilogramech.

Tabulka č. 1:

Seznam odděleně soustřed'ovaných složek komunálního odpadu

15 01 01 Papírové a lepenkové obaly
15 01 02 Plastové obaly
15 01 03 Dřevěné obaly
15 01 04 Kovové obaly
15 01 05 Kompozitní obaly
15 01 06 Směsné obaly
15 01 07 Skleněné obaly
15 01 09 Textilní obaly
15 01 10* Obaly obsahující zbytky nebezpečných látek
15 01 11* Kovové obaly obsahující nebezpečnou výplňovou hmotu
20 01 01 Papír a lepenka
20 01 02 Sklo
20 01 08 Biologicky rozložitelný odpad z kuchyní a stravoven
20 01 10 Oděvy
20 01 11 Textilní materiály
20 01 25 Jedlý olej a tuk
20 01 38 Dřevo
20 01 39 Plasty
20 01 40 Kovy
20 02 01 Biologicky rozložitelný odpad

Odůvodnění:

1. K „třídící slevě“ (§ 162 a příloha č. 12 sněmovního tisku 676) :

Návrh zákona o odpadech upravuje klíčový ekonomický nástroj „tzv. třídící slevu“ pro obce až v přechodných ustanoveních (§ 162). To lze považovat za velmi nešťastné, například už jen z toho pohledu, že přechodná ustanovení se novelizují jen výjimečně (viz. Legislativní pravidla vlády). Přechodné ustanovení přitom řeší úpravu pro poměrně dlouhý časový úsek, tedy poplatkové období až do roku 2029. Přechodné ustanovení obsahuje rovněž zmocnění pro prováděcí vyhlášky, které teprve stanoví tak zásadní právní úpravu, jako je výpočet samotné „třídící slevy“, které složky komunálního odpadu budou do výpočtu zahrnuty, a také jak bude vypadat hlášení, které budou obce zasílat ministerstvu. To je příliš mnoho podrobností, které se odsouvají až na vyhlášku. Celý navržený mechanismus tzv. „třídící slevy“ tak vzbuzuje řadu otázek.

Procenta třídící slevy pro obce v příloze č. 12 návrhu zákona **jsou navržena jako velmi vysoká** (např. v roce **2021 je to 55 %** odděleně soustředěvaných složek z celkového množství komunálního odpadu, v roce **2022 již dokonce 60 %**). **Na takto vysoká procenta a tedy ani na třídící slevu ale obce v ČR prakticky nedosáhnou.** Tyto skutečnosti již zcela veřejně ohlašují představitelé jak jednotlivých obcí, tak obecních svazů, a opakovaně to zaznělo z mnoha stran i v rámci odborných seminářů v Parlamentu ČR. Lze uvést například město Jihlava, které je ukázkovým příkladem správného třídění odpadu (ocenění Křišťálová popelnice za rok 2017)¹, momentálně dosahuje míry třídění 40 %, tedy pokud je v příloze č. 12 návrhu pro rok 2020 stanoveno 45 %, tak **na třídící slevu nedosáhne ani jako vítěz oceněná Jihlava.**

Dalším problémem nastavení třídící slevy je, že **pokud obec nesplní velmi vysoká procenta (podíl odděleně soustředěvaných složek v příloze č. 12) v tom daném aktuálním roce, nebude mít žádnou slevu (tzv. náhlá smrt), a to přesto, že se obec snaží, investovala do systému třídění množství prostředků a dosahuje již velmi dobrých výsledků.** I přes to bude dle modelu v zákoně jednoho dne toto vše znehodnoceno, protože obec spadne ve vztahu k třídící slevě zcela na nulu a bude muset platit plnou sazbu poplatku. Pro řadu obcí tedy bude takto v návrhu zákona nastavená třídící sleva působit naopak odrazujícím dojmem. Problémem je samozřejmě i to, že obec, která velmi správně předchází samotnému vzniku odpadů a pořídila (např. i za využití dotací) pro občany kompostéry na domácí kompostování, na třídící slevu nedosáhne, protože míra třídění se bude počítat ze vzniklých odpadů. **Reálně tedy hrozí, že obce budou na třídící slevy, ale i na samotné třídění odpadů, rezignovat.** Velmi dobře bylo toto shrnuto v prezentaci na semináři v Poslanecké sněmovně dne 4. 2. 2020 k podpoře třídění a recyklace v obcích, kde zástupce sdružení firem ve vlastnictví obcí a měst Spolku veřejně prospěšných služeb (SVPS) a Sdružení komunálních služeb (SKS) prezentoval konkrétní výsledky a možné dopady u jednotlivých obcí a měst a zásadní problémy, které by obcím a městům přinesla navrhovaná třídící sleva v zákoně. Prezentace je k dispozici pod tímto odkazem <http://www.caoh.cz/data/action/prezentace-pp-04-02-2020-svps-sks.pdf> a audiozáznam je zde <https://www.youtube.com/watch?v=Hd2K970IUks>

Dalším vážným problémem řešení obsaženého v zákoně je **korupční riziko** systému v zákoně obsažené třídící slevy, resp. velmi zásadní motivace k tomu, aby roční výsledky třídění za danou obec „vyšly dobře“, neboť v nákladech obce pro další rok se to může projevit

¹ <https://www.jihlava.cz/nejepe-tridi-odpady-obyvatele-jihlavy/d-519540>

několikamilionovým zdražením celého systému, když obci chybí např. 1 procento k dosažení cíle. Pozměňovací návrh napravuje tuto chybu.

Dalším problémem v zákoně obsažené třídící slevy je to, že **je navržena jen do roku 2027, resp. 2029**. Evropské cíle však vyžadují systémové pokračování v motivaci směrem k vysokým podílům třídění odpadů v obcích a městech, a to minimálně do roku 2035. Po roce 2029 již zákon navrhuje řešit motivaci obcí, aby třídily cestou represe a sankcí. To je z pohledu obcí zcela neakceptovatelné a jedná se také o nesystémové a demotivační opatření. Pozměňovací návrh napravuje tuto chybu a systémově rozprostírá motivaci k třídění na celé období.

Zcela opustit princip třídící slevy však s jistotou nelze, protože zákon jednoznačně musí obsahovat motivační model, které obce povede k potřebě co nejvyšší míry třídění v čase a to až do termínů stanovených cílů dle směrnic EU. Je třeba definovat takové motivační prostředí, které obcím zajistí dlouhodobou motivaci a pokračující investice do systémů třídění po řadu dalších let (nejméně do roku 2035). Řešení, které zohlední a neznehodnotí již proběhlé investice do třídění v obcích a dosažené výsledky. Je třeba takové řešení, které zcela eliminuje *tzv. náhlou smrt* pro obce, která by zcela zmařila jejich dosavadní investice.

Pokud se podíváme k našim sousedům, tak sazba poplatků za ukládání odpadů na skládku ve slovenském zákoně (zákon č. 329/2018 Sb. a nariadenie vlády č. 330/2018) se odvíjí od úrovně vytrídění komunálních odpadů v obci, ale tak, že konkrétní sazba poplatku je stanovena podle aktuálně dosažené míry vytrídění za příslušný kalendářní rok. Tedy jiná je sazba poplatku pro úroveň třídění např. pod 10 % a jiná nižší pro úroveň třídění nad 60 %.

Slovenský mechanismus snížených sazeb je pro obce výrazně motivační a hlavně dlouhodobý. Obce, které dosáhnou na určitou míru vytrídění a tím i nižší sazbu poplatku, jsou vždy dále motivovány zlepšit svůj systém třídění a posunout se tak na ještě nižší sazbu poplatku. **Jinými slovy, čím více obec vytrídí, tím nižší zpoplatnění nevyužitelného zbytku je nucena platit.** A to platí stále v čase a bez rizika náhlého znehodnocení dosavadních investic do systémů třídění odpadů v obcích. Jednoznačně neplatí to, že by slovenský model byl méně ambiciózní než český model, takové prohlášení je jednoznačným nepochopením funkčnosti slovenského modelu, který za jeho konstrukci dokonce pochválila Evropská komise. Naopak slovenský model je výrazně více pozitivně motivační, stabilní a má plný potenciál k rozvoji třídění směrem k potřebě splnění recyklačních cílů EU, na rozdíl od modelu českého. **Slovenský model má také řádově nižší korupční riziko.**

Navíc vzorec pro výpočet úrovně vytrídění komunálních odpadů a seznam složek komunálních odpadů, které je možné vytrídit, je obsažen přímo ve slovenském zákoně v přílohách (česká úprava nechává vše na budoucí vyhlášku a není tedy jasné, jak bude vypadat způsob výpočtu třídící slevy). To je pro obce a města nesrovnatelně výhodnější, čitelnější a stabilnější nastavení, než doposud neznámé nastavení českého modelu, který pouze odkazuje na vyhlášku, která není známá. A která navíc může být v čase mnohem jednodušeji měnitelná než ustanovení v zákoně, což je špatně. Řešení ve vyhlášce je tedy pro obce více rizikové ve vztahu k potřebě stability a ochrany proběhlých investic do třídícího systému obce.

Slovenský zákon (č. 329/2018 Z.z.)	Český návrh zákona o odpadech (sněmovní návrh 676)
Seznam složek KO, které je možné vytrídit a započítat do vzorce pro výpočet sazby poplatku – přímo v příloze č. 1 zákona.	Bude řešeno až v budoucí vyhlášce.
Vzorec pro výpočet úrovně vytrídění KO odpadů – přímo v příloze č. 2 zákona	Bude řešeno až v budoucí vyhlášce.
Položky a sazby za uložení KO jsou podle dosaženého % vytrídění v nařízení vlády (č. 330/2018 Z.z.) a jsou pro obce výrazně motivační.	Míra třídění je nastavena velmi vysoká - v současné době např. ve Středočeském kraji je procento třídění v obcích na cca 33 % , přitom český návrh počítá např. již v roce 2022 s 60 %! Pokud obec na tuto vysokou hranici v aktuálním roce nedosáhne, nebude mít žádnou sníženou sazbu poplatku. A je velmi pravděpodobné, že nedosáhne.
Obce na základě jasných pravidel v zákoně a na základě údajů z odpadové evidence vypočítají samostatně míru vytrídění odpadů za předchozí rok a zveřejní ji na svých webových stránkách. Míru vytrídění hlásí provozovateli skládky a předkládají při případné kontrole.	Obce budou posílat hlášení za předchozí rok do 28. února na MŽP, MŽP bude počítat a do září zveřejní, které obce budou mít na další rok nárok na slevu. Administrativně složité, nepružné (2 roky předcházející poplatkovému období), otázka administrativního zatížení MŽP.

Navržené změny sněmovního tisku:

Je tedy navrženo změnit návrh zákona o odpadech (sněmovní tisk 676) tak, aby více a zejména pozitivně motivoval obce k třídění komunálních odpadů než je aktuálně navržená „třídící sleva“. Do části páté návrhu zákona týkající se poplatků za komunální odpad je vložen nový § 108, který řeší sazbu poplatku pro komunální odpad v závislosti na míře odděleného soustředování složek komunálního odpadu v obci. Konkrétní výši sazby, která se odvíjí od

konkrétní míry dosaženého vytrídění komunálních odpadů v obci za předchozí rok, je navrženo upravit v samostatné tabulce 2 **přílohy č. 9**. Dále se navrhuje přímo **přílohou č. 12** zákona stanovit způsob výpočtu a seznam odděleně soustředěvaných složek komunálního odpadu, které lze do tohoto výpočtu zahrnout. Dosavadní přechodné ustanovení týkající se třídící slevy (stávající § 162) by bylo zrušeno.

2. K úpravě stávající tabulky v příloze č. 9 „Sazba pro jednotlivé dílčí základy poplatku za ukládání odpadů na skládky“

Stávající tabulka v příloze 9 bod 1. návrhu zákona o odpadech (nyní označena jako tabulka č. 1) se i nadále bude týkat poplatků za ukládání odpadů nebezpečných a „nekomunální“. Nicméně i v této tabulce se navrhuje snížení zbytečně vysoko nastavené sazby poplatku za „využitelné“ odpady podle § 40.

Co se týká výše zákonných poplatků za uložení odpadů na skládky, je třeba si uvědomit, že sazba poplatku není konečnou cenou za tunu odpadů při jejich uložení na skládky (do ceny skládkování se promítají provozní náklady provozovatele a rovněž částka, kterou provozovatel odvádí na povinnou rekultivační rezervu – cca 500 – 700 Kč/ tuna). Tedy např. při sazbě poplatku 800 Kč za tunu v roce 2021 by částka, kterou např. obec zaplatí za uložení směsného komunálního odpadu, byla okolo 1400 Kč². Při poplatku 1200 Kč je to pak 1800 Kč, **při poplatku 1850 Kč, kterou navrhuje zákon, je výsledná cena 2450 Kč za tunu, a to pro obce (a občany), které jsou ze zákona nositeli těchto nákladů, představuje značnou zátěž. K těmto nákladům je samozřejmě třeba připočítat také náklady na dopravu odpadu z obcí a měst do koncových zařízení.**

Zde několik informací týkajících se dopadů na obce a města - Dle dopadové analýzy, která je přílohou sněmovního tisku zákona o odpadech, je navýšení výdajů obcí na nakládání se směsnými komunálními odpady dražší při navýšení poplatku na 1000 Kč o 28,51 %, při

² Např. **Pozice Spolku veřejně prospěšných služeb a Sdružení komunálních služeb (prezentace na semináři ve Sněmovně <http://www.caoh.cz/data/action/prezentace-pp-04-02-2020-svps-sks.pdf> a audiozáznam je zde <https://www.youtube.com/watch?v=Hd2K970IUks>**

navýšení na 1250 Kč dražší o 35,67 %, při navýšení poplatku na 1500 Kč dražší o 42,15 %. MŽP však navrhuje navýšení až na 1850 Kč. Což bude dražší o více než 50 %.

Zde citace z textu dopadové analýzy, která je přílohou sněmovního tisku. Strana 55 „Navýšení skládkovacího poplatku 1 500 Kč/t má na obce již výrazný vliv, nicméně stále obce Zlínského kraje a kraje Vysočina nedosahují průměru nad 900 Kč/obyvatele a kromě Středočeského a Ústeckého kraje nepřesahují průměrné výdaje 1 100 Kč/obyvatele. Průměrné výdaje obcí jsou 1 048,09 Kč/obyvatele.

Při navýšení skládkovacího poplatku 1 750 Kč/t, 2 000 Kč/t a 2 500 Kč/t jak je ukázáno v grafech 13 – 15 již ukazuje velkou zátěž na obce. Průměrné výdaje na obyvatele se u těchto navýšení rovnají: 1 095,57 Kč/obyvatele, 1 143,06 Kč/obyvatele a 1 238,03 Kč/obyvatele ...,“
konec citace. Právě k těmto hodnotám je rovněž vhodné dodat, že další citelné náklady, které obce a města nově ponесou, jsou náklady samotných dalších technologií, kam budou nově odpady směřovány, po jejich odklonu ze skládek. Ty však v dopadové analýze vůbec zahrnutý nejsou, přitom jsou zcela zásadní a budou se dotýkat rozpočtů obcí a měst.

Sazby poplatku za využitelný odpad, jehož náklady ponесou obce a města, pozměňovací návrh snižuje na takové hodnoty, které jsou systémově motivační pro zvyšování třídění odpadů v obcích a zároveň nezbytné pro nutný odklon odpadů ze skládek dle cílů stanovených v závazných směrnicih EU (článek 5 odst. 5 Směrnice EU ke skládkám). Obcím s vysokou mírou třídění pozměňovací návrh zohledňuje náklady, které obce musely a musejí investovat do efektivních systémů třídění, a proto jim zároveň systematicky snižuje náklady na naložení s úměrně sníženým množstvím zbytkového odpadu.

V Praze dne 10.4.2020